

XXI ASR KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA O'QITUVCHI KASBIY KOMPETENTLIGINING AHAMIYATI

S.I.Ne'matova

Namangan viloyati pedagogik mahorat

markazi Pedagogika, psixologiya va

amaliy fanlar metodikasi kafedrasida vaqtincha

dotsent vazifasini bajaruvchi, PhD

samiyaxon88@mail.ru, +99897 660 88 85

Annatsiya: mazkur maqolada innovatsion ta'lim muhitida o'qituvchi kasbiy kompetentligini takomillashtirish masalalari, kompetensiya va kompetentlik sifatлари va mazmuni yoritilgan.

Аннотация: В этой статье описывается улучшение профессиональной компетентности и содержания учителей.

Annotation: This article describes the improvement of teacher professional competence and content.

Hozirgi ta'lim tizimidagi innovatsion o'zgarishlar sharoitida pedagogning kasbiy kompetentligi muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday sharoitda o'qituvchi muvaffaqiyatli va talabchan bo'lishi uchun har qanday o'zgarishlarga tayyor bo'lishi, yangi sharoitlarga tez va samarali moslasha olishi, o'z kasbining ustasi bo'lishga intilishi, bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda yangilab borishi, o'z-o'zini rivojlantirishga harakat qilishi, ayrim noqulayliklarga bag'rikenglik ko'rsatishga tayyor bo'lishi – ya'ni o'z kasbining fidoyisi bo'lishi kerak. Biroq, ijtimoiy amaliyotning ko'rsatishicha, bunday muhim xususiyatlar barcha o'qituvchilarda ham shakllangan, deb ayta olmaymiz.

Buning asosiy sabablaridan biri, pedagoglarning aksariyat qismi bugungi kunda tez o'zgarib borayotgan ijtimoiy, iqtisodiy va kasbiy sharoitlarga moslashish jarayonida katta qiyinchiliklarga duch kelayotganliklari, bu o'z navbatida o'qituvchidagi mavjud kasbiy kompetentlikning yetarli emasligi oqibatida shaxsning jiddiy ijtimoiy-psixologik muammolar bilan ro'baro kelishi bilan izohlanadi.

Shuning uchun o'qituvchining kasbiy kompetentligini rivojlantirishga yordam beradigan psixologik va pedagogik qo'llab-quvvatlash dasturini ishlab chiqish, sohaga oid chuqur ilmiy – tadqiqot ishlarini tashkil etish juda muhimki, bu o'z navbatida ta'lim sifati va samaradorligini oshishiga va o'quv jarayonining barcha ishtirokchilari o'rtasida ijobiy munosabatlarning shakllanishiga olib keladi.

Shu bilan bir qatorda, pedagog kadrlarining kasbiy kompetentligi bo'yicha tadqiqotlar olib borgan germaniyalik olimlar G.Lehmann, W.Nieke, S.Blomeke, A.Kopka va S.Brindtlar kompetentlikni zaruriy kasbiy bilim, ko'nikma va kasbiy etika birligi sifatida baholab, uning asosiy komponentlari sifatida ijtimoiy tahlil, pedagogik vaziyatlar diagnostikasi, refleksiya va kasbiy harakatlarni e'tirof etadilar[1].

Xususan, tadqiqotchilarning fikricha, pedagogning kasbiy kompetentligi uning:

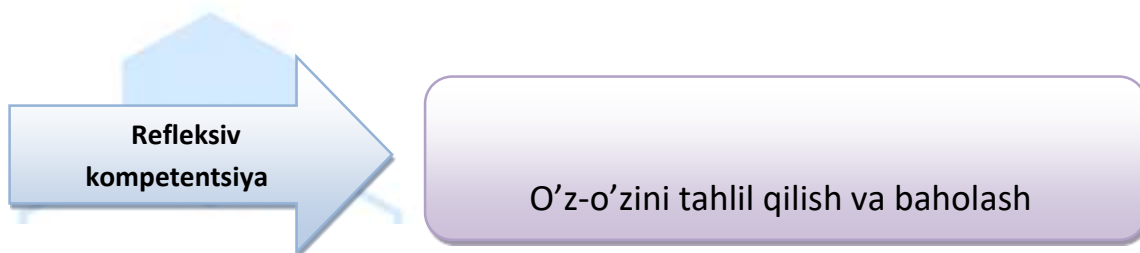
- tegishli fan sohasi va tarbiya borasida maxsus ilmiy-nazariy bilimlarga shuningdek, belgilangan vazifalarni samarali hal eta olish layoqatiga ega bo'lishi;
- maxsus kasbiy etika asosida ta'lim oluvchilarning qiziqishlaridan kelib chiqadigan aniq pedagogik vaziyatlarni samarali yechimini topishi;
- yuqorida keltirilgan kasbiy vazifalarni amalga oshirishdagi har bir pedagogik hatti-harakati uchun har bir shaxs oldidagi mas'uliyat va javobgarlikni his etishi bilan belgilanadi[2].

Yuqoridagi ilmiy-amaliy izlanishlar tahlili natijasida pedagog kadrlar kasbiy kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish holati o'rganilib, malaka oshirish kurs tinglovchilarining kasbiy kompetentligi tuzilmasi va mazmunini ishlab chiqdik (1-chizma).

1-chizma

Malaka oshirish tinglovchisining kasbiy kompetentlik sifatleri va mazmuni

Tahlillarimiz davomida, kasbiy kompetentlikni oshirish va rivojlantirish muammolari aksariyat izlanishlarda bo'lajak mutaxassislarni tayyorlash misolida o'rganilganligi, shu bilan birga mazkur tadqiqotlarda ilgari surilgan kompetentsiyalar tuzilmasi va elementlari kelgusidagi kasbiy faoliyat talablari uchun qaratilganligi, amaliyotdagi mutaxassilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish masalalari esa faoliyatning real talablaridan kelib chiqqan holdagi rejalashtirishni talab qilishi aniqlandi.

Adabiyotlar:

1. Muslimov N.A. va boshqalar. Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi/ Monografiya. – T.: “Fan va texnologiya” nashriyoti, 2013.
2. http://conf.edu.yar.ru/docs/adult/rf411_256.pdf.